

1. Referat fra innlegget til Åsa Nordin Jonsson, Laponiatjuottjudus

Forvaltningsorganisasjonen for verdensområdet Laponia ble grunnlagt i 2010, og består av flere aktører. Sekretariatet holder til i Jokkmokk. Området består av ni samiske byer og fire nasjonalparker, og har 90 hytter i tillegg til en rekke stier og broer. Fiske og fiskeriforvaltning er også viktig. Verdensarvstatusen gir ingen beskyttelse i seg selv. Området bærer preg av at samer har flyttet inn og ut av området, og kulturarven har fulgt med dem.

Laponia-samarbeidet jobber med å utvikle en lokal forvaltningsmodell for området med utgangspunkt i lokal kunnskap. Forvaltningsorganisasjonen har både et styre og et partsråd. Styret jobber etter en konsensusmodell som er gjennomgående for hele organisasjonen. Dette er en utfordrende samarbeidsmodell – noe som bl.a. har vist seg i diskusjonen om en planlagt gruveetablering – men gir også kunnskap om flere synspunkter og erfaringer.

Det er utarbeidet en forvaltningsplan på 168 sider. Det fins både en mental og en sosial dimensjon i arbeidet. Den mentale dimensjonen inkluderer forestillinger, kunnskaper, holdninger og vurderinger. Organisasjonen jobber for å viderefremme samisk kunnskap om naturen og naturens ferdselsspråk for å gjøre det sikrere å ferdes i den.

Flere internasjonale konvensjoner berører Laponia-området. Det fins en stor immateriell kulturarv i området, og det er viktig at kunnskapen om forholdet mellom menneskene og omgivelsene overleveres og vernes slik at verden består. Forvaltningsorganisasjonen bygger sin virksomhet på tre pilarer: naturens verdi; reindrift og samisk kultur; og spor av tidligere brukere. Konvensjonens artikkel 14 omhandler uformelle metoder for kunnskapsoverføring, og forvaltningsorganisasjonen bygger på samiske begreper om læringsrom og rådslagning.

Årbediethu er tradisjonell samisk kunnskap som har en sentral plass i forvaltningen. Språk og stedsnavn ble trukket fram som viktige deler av den immaterielle kulturen.

Stedsnavn beskriver naturen, forteller historier og viser nærvær. Forvaltningsorganisasjonen samarbeider med eldre for å finne opprinnelige samiske stedsnavn, som gjerne inneholder opplysninger om stedenes egenskaper som ellers ikke kommer fram. Stedsnavn er viktig for kunnskapsoverføring. Samtidig kan enkelte oppfatte samiske stedsnavn som provoserende.

Organisasjonen jobber med et pilotprosjekt om å finne levninger. For å finne ut hvor man skal lete må man basere seg på andre parametere i naturlandskapet som kan leses av de som aktivt bruker det.

Forvaltningsorganisasjonen møter på flere utfordringer i sitt arbeid. Organisasjonen er liten, og det er behov for å tenke nytt og akseptere at ting tar tid. Lokal kunnskap må integreres i organisasjonens samlede virke. Det jobbes også med å i større grad bli akseptert av myndigheter på høyrere nivå.